

Forfatter: Helgesen, Poul

Titel: Christiern den Andens Rimkrønike (1523)

Citation: Helgesen, Poul: "Christiern den Andens Rimkrønike (1523)", i Helgesen, Poul: *Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab*, udg. af P. SEVERINSEN , 1932-1948, s. 164. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-helgesen01-shoot-workid60819/facsimile.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: Skrifter af Paulus Helie 1. Bind / ved Marius Kristensen. - 1932 Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

164 *Epistola ad Johannem Laurentii*

foret. Atque utinam procerum turba tantisper dis-
simulasset ius suum, si quod habent in subiectos sibi
rusticos, dum seditiones exorte fuissent prorsus ex-
stincte! Sed dum omnes ius suum, quod uel sibi finxe-
runt, uel nescio quo titulo habuerunt, exigere pertina- 5
citer sategerunt, ita ignem admouerunt igni, ut peri-
culum sit ipsum magnum incendium conflaturum.
Porro sunt plerique qui existimant, satius esse [78]
unius pertulisse tyrannidem quam tam multorum.
Unius auaritiam implere non est difficile, at inexplabi- 10
lem multorum cupiditatem satiare impossibile est,
adeoque sui dissimiles facti sunt magistratus et regni
consules, ut omnem pene mereantur appellationem,
preter eam, quam sibi ex stemmatum dignitate uen-
dicant, quandoquidem negotiatores eorum ita singu- 15
los regni angulos occuparunt, ut etiam facile muscas
concluderent, si ipsis usu et commodo forent: Ideo-
que clamant multi, eos non fuisse meliori principe
dignos, quam erat Christiernus omnium tyrannorum
facile princeps. Etiam plerique iam magis aduentum 20
Christierni quam olim discessum cupiunt, siue falsi
errore vulgi, siue etiam iuste prouocati presentium
tyrannide. Ego nihil temere definio; sed hoc scio,
quod nisi neglectis priuatis commodis incipient pub-
licis studere, futurum est, ut iustus dominus et equis- 25
simus omnium iudex preteritis plagis adjiciat multo
atrociores. Hoc ad te scribo, mi Johannes, quod in-
tegritas tua mihi nimis est perspecta, quam iccirco
non dubito boni consulturam, si quid, raptus animi
mei ardore, etiam imprudenter effutiuero. 30

Uale. Ex Helsingør anno a Christo nato 1523.

3.die Septembris.

CHRISTIERN DEN ANDENS
RIMKRØNIKE

1523

Huilckenn som gud forsmaar ij allin stundtt
och hadir then hellig kircke ij grundtt
Gud giffuer hannom huerckin lick ellir rolig lijff
medin euig feijde och daglig kiiff
5 Ther mijn fadir døde meinte ieg saa
att ieg skulle tijlæ iij rige faa
Thi ville ieg bliffue herdig ephir hans dødtt
mig tøcktis hand vor ij sindt forblødt
Miskunhedtt och barmhierthedtt hagde ieg act
10 med suerdtt och vaabin altt nedirlagtt
Jeg sparde huerckin quinde ellir mandtt
medin tuingde thennom alle vndir mijn handt
Liig och lertt riddir och suenne
the skulle mig alle fijre och tienne
15 Jeg vor thennom icke megitt goedtt
och ingin forthij tha raade ieg boedtt [2a]
Ther mijn fadir vor endtt nu ij liffue
begjnte ieg [ij Norie] mett biispiir att kijffue
Thett haffuer ieg altiid [siiden] holtt paa
20 Saa lenge gud togh mig riigitt fraa
Jeg førde en orloff vdij Suerrigh indtt
Ther bleignit saa mangin mand och quindtt
Jeg vant en strijdtt och tafte en andin
Thet kand ieg skriffue och siige for sandin

168

Christiern den Andens

Jegh actijd saa mijtt riddirkab att spijlle
forthij ieg andtt thennom megitt ijlle
Thi förde ieg thennom ofte frem ij slaagh
att theris gods skulle komme mig till vragh
Nar ieg hagde kominn med falsk och suijg
beuijste att the icke stoehtt mandeliigh
End vor mijn gud mig tha saa blijdtt
hand vnte mig Suerrig met samme strijdt
Dog thet varrid en stackitt stundtt
Thj ieg bedrogh mijn gud saa mange lundtt
Jeg vor dog enn konning ij trende riige
och loedtt ieg ingenn verre mijn liige [2b]
Jeg forsmade bode menniskin och gudtt
Fordij dreffs ieg aff Dannemarck vdtt
Jegh vurde ejj huad som ieg bedreiff
Met skalcke fundtt och falske breiff
Ordtt och lejde holtt ieg med ingin mandtt
ieg thet for sandin siige kandtt
Jeg lodtt drebe och slaa ijhiell
mangin mand mod rett och skiel
Vdij Stockholm giorde ieg itt ijnckeligt mordt
Som er vell offuer all Christendommin spurtt
Jeg loedtt affhugge och brende mangin erlig mandt
Ther gud hagde vnditt mig Suerrigis rige och landtt
Jeg loffuitt thennom med haand och mundtt
att blive thennom kier aff hiertens grundtt
Jeg loffuitt med breff att blive thennom goedtt
Dog attij hagde verridtt mig emodtt
Och ther paa sor ieg en kongelig eedt
att ieg skulle æjj verre thennom vreidtt
Och ther till annammede ieg krone oc louede gud
att ieg skulle holle thennom thet vbrødelig vdtt [3a]

Rimkrønike

169

Men sjdin ieg vor kominn met thennom indtt
Tha brugitt ieg thet gamle falske sindtt
Och giorde thennom ett ijnckeliigt baadt
mitt paa torffuitt ij Stockholms staadtt
5 Jeg loddt affhugge bispíir aff Strengenes och Skare
dog the viste aff mig ingen faare
Ther till riddir och edeliig lxx
thet kand ieg siige försantt och icke liuffue
Forudin borgiyr och fattig suenne
10 ther plejde gode herrir met tro att tiene
Jeg loddt theris kroppe liige tre dage paa strede
ther monne saa mangitt øjje beskelige grede
Sjdin lod ieg thennom slebe aff bij
Saa att røg och støff stodtt op ij skij
15 Ther brende ieg thennom vdij itt baall
ieg troer mijt herti vor haarir en staall
Saa loddt ieg graffue aff kirckin op
her Stein Suantiøens døde krop
Och brende med ij samme sjnde
20 fordij ieg vor daarrift aff onde quinde [3b]
Sjdin skulle ieg drage til Dannemark igen
och taale mett Sibríjtt mijn gamle gode venn
Ther ieg skulle ij Nijdaal Clostiir gieste
met megitt folck och mange heiste
25 Ther loedtt ieg sencke ij samme stundt
Abbedin selff siette med falske fundtt
Then samme tijd the fraa alteriit ginge
och guds legomme nijligin til thennom finge
Jeg loddt thennom tage och binde som suin
30 fordij ieg var ej megitt fijn
Och loddt thennom sencke ij itt skidit vandtt
som ieg vijdt samme Closter fandtt

170   *Christiern den Andens*

Ingin haffuer sadant noogin tijdt hørtt
thij er mijtt røcte saa vijde førdtt
Thet er icke mueligg att siige ellir schrifflue
mange ieg haffuer døditt och tagit aff liffue   5
Jeg sparde ejj bisper [ejj] muncke ejj prester
ejj riddir ejj suenne ther mig tiente nest
The som ieg vor plichtig att tacke och lønne
Jeg vejide thennom ringer enn en bønne [4a]
Jeg loddt mig dare aff quinde raadt   10
Thi gaar mig nu som lenge er spaadtt
Mennig raad holt ieg for spaatt
forthij ieg vnte thennom ej megitt gaatt
Sibritt och then the Hans Michilßen kalle
The vare mijtt raadt offuer andre alle   15
The raade mig [baade] dag och natt
til stor sjilse och stor skatt
Till mange forbud och stor toldtt
och saa til huer mands skade och offuir vold
Huilckin som vill vijde att thet sinde
Huad Sibritt haffuer verrit for en quinde   20
Høre sig till och mercke vell
tha skal hand høre bode rett och skell
Hun huggitt ij Holland och røffuitt ij Norie
nødir och eble førde hun til terffue
Vtij Biergenn opholtt hun kroer huus   25
och ther drack mangin mand gott ruus
Men sijdin hund kom til Køpinhaffnn
Som ij haffuer hørtt aff huer mandtts sauffn [4b]
Daa fick hun vndir siig rige och landtt   30
sa regerede hun bode quinde och mandtt
Efther then gamle Hollands sijdtt
huor mand nijde ick for quinde fredtt

Rimkrønike

171

Siidin begijnte ieg met the lijskske att trette
for the ville sette mig til rette
The ville mig icke silse ellir tolle
icke hellir for enn veldig herre holle
5 Men hagde ieg bleffuitt ij Dannemarcks hyllist
tha skulle ieg vell giort thennom fyllist
Alle mene the then mact ij Dannemarck at fange
ther the haffue act forlange
Thi radir ieg danske mend natt och dag
10 att the icke gjøre met the lijsker fellig ej lag
[Thij nar lijsken bliuer danske mend godtt
tha woxer highen paa hylle rodtt]
Sibritt lod mjrde folck oc slaa ijhiell
Jeg gaff thet mact vdin sag och skeell
15 Nu haffuir gud skickitt mig ij sin vrede
Att ieg lodtt Sibritt mig saa lede
Kalck och disk monne ieg ej spaare
Jeg wurte lidet paa sielbens faare [5a]
Aff penninge kaabir sølff och guldtt
20 kunde ieg aldrig bliffue met eller fuldtt
Jeg togh fraa biisper riddir och suenne
Sølff guldtt och dijrebar stene
Jeg sparde ej bondin ij kiortill graa
ej staadir ej kierlingin ther saad ij mørcken vraa
25 Ther till lod ieg slaa en skendelig mijnt
som en nu er for huer mandt sjnt
Klipplinge var hans høgiste naffn
Alle til skade och ingen till gaffn
Jeg kallis konning klippling ij samme stundt
30 fortij ieg fant oppaa thet fundtt
Suerdtt och spiudtt lagde ieg aff
och badtt bøndir bere kiep och staff

172   *Christiern den Andens*

Ther ej motte verre aff sterckere tree
end mand kunde sondir brijde for sin kne
Jeg kalledis konning kiep aff thennom alle
som mig fraa handin monne falle
Jeg tog skatt aff alt thet bondin otthe   5
Fordij kunde vij ej bliffue sotthe [5b]
Jeg sparde ej gaas som laa paa rede
thi bleue the bøndir saa saare vrede
Faar køør øgh och heste
motte the alle till mig feste   10
Och ther till aff altt thet penninge galtt
vaare thet entin meill ellir maalt
Siidin alle thennom ther hagde mact
begerrede ieg att verre ødelact
Paa thet att alting skulle komme til miig   15
och ingin skulle haffue nogitt got til siig
Mijn gud hand vor mig sieldin ij sjunde
ther faar ieg nu dagligen att fijnde
Kirckin och hindis personer fordreff ieg mange lundtt
och ther til brugitt ieg mangin falske fundt   20
Jeg lodtt mig verre herre offuir alt mit riige
fordij ville ieg ingin mandtt viige
Paffuens bispers och prestirs mact
the vaare intiid vdij mijn act
Jeg mente att ieg gjorde fuldgott skiell   25
ther ieg lodtt fange en biscop som en trell [6a]
Och ther till brugede Luthers dict
fordij kom ieg ijhuermends sict
Jeg skøtte ej kirckins loff ellir fredtt
hindis preuilegijr lagde ieg nedtt   30
Thet kirckin vaar giffuitt aff gode mendtt
hagde ieg act fraa hinde att vent

Rimkrønike

173

Jeg forbødtt the fattig att lerre boogh
Att ingen skulle blifue vijs ellir kloogh
Jeg giorde ther till all mijn flijdt
att ieg saa kunde formindske klerckeriidt
5 Jeg forbødtt thennom ther hagde hungers nødtt
Att bede om madtt och tijgge brødtt
Jeg ville icke lade huer verre godtt for siig
Som konger oc herrir giorde for miig
Aff riidirshabit begieritt ieg en gaffue
10 to gylden aff huer theris bonde aarlig att haffue
Paa thet att bøndirne skulle falle til mig
och emod theris herrer att sette siigh
Mijn act bleff tha spiltt ij samme stundtt
Som ieg oplagde met falske fundtt [6b]
15 Och skalcke fick ieg landtt och slott
och adelin holtt ieg for spee och spott
Jeg meinte saa best att heffne mijn harm
Att nar ieg giorde adelin fattig och arm
Att nar som ieg ville slaa thennom for fodtt
20 Thaa kunde the ej staa mig emodtt
Thi haffde ieg enndtt theris mact
Then tijdtt ieg ville thennom forlact
Mange the skulle haffue daglige suenne
ther thennom skulle dagliige tienne
25 Paa thet ieg kunde faa faldtt med thennom indtt
och drebit thennom med mit tijrannie sindtt
Thet var fordij mijn dagliige sindt
Att ieg lodtt ingen mandt nijde frijdtt
Jeg skøtte huerckin rett ellir dom
30 Aldrig var nogen mand saa from
Thi naar ieg haffde til nogen onder grundtt
Jeg lodtt thennom drebe och mijrde samme stundt

174 *Christiern den Andens Rimkrønike*

Hollender oc skalcke holtt ieg fram
Rigitt til skade och mig till skam [7a]
Jeg lodtt fordriffue bode quinde och mandtt
som bijgde och boo paa Amager landtt
Hollendir lodtt ieg strax opsette 5
fordij ieg torde ej mod Sibritt trette
The saade icke vdin erthir och bøne
som til forn voxte korn hint skøne
Jeg lodtt ophenge bode leffuendis och døde
fordij kom ieg ij thenne møde 10
Jeg spaarde ej viduer som hagde nødt
ej fadirløße børn som vidtorfite brødt
Medin huad kand ieg migit her aff schriue
Efsthirdij the ere end nu ij liffue
Ther mijn gierning haffue bode hørtt och seitt 15
Thi kand ieg icke bliffue forgett
Om the gierninger ieg haffuif giortt
ijncker och vndrir bode himmil och iordtt
Vtj bland alle tijrannir fands icke mijn lijge
fordij vil ieg ingin ij grumheddtt vige 20
Fallaris Silla Nero och andre mange
the kunde mig icke nermere gange [7b]
Vdij tijranne stjæcke och mange onde gierning
endtt es kand gaa en ses paas terning
Nu er ieg rømmitt aff Dannemarck vdtt 25
fordij ieg actijdtt huerckin mand ej gudtt
Nu raadir mig gud huor thet vil gange
Jeg frøctir som spaadtt er aff forlange
Medin huor thet vil nu fremdelis gaa
thet skriffuis vell op ij allen vraa. 30